

TRÆK FRA LIVET PÅ FEJØ - DENGANG

ved

Jørgen F Jensen

Lokalavisen Lollands Tidende bragte i februar 1960 denne artikel om en Fejø-familie.
citat:

” Gdr. Otto Olsen og Marie, Frishøjgaard på Slettervej, fejrer guldbryllup (1910 – 1960) og fortæller her om Fejø før og nu.

Om denne familie kan man sige:

Den gamle højskolesang, ” Et jævnt og muntert, virksomt liv” kunne være skrevet til Otto Olsen og hustru. Sangens udtryk for flittigt virke, og sans for livets åndelige værdier er kendetegnet for guldbryllupsparret.

Begge er fra Fejø (Otto fra Strandgården ved Avernakke, og Marie fra Andemosegården) - og havde i ungdommen ønske om, at komme ud og se verden bag Smålandshavets horisont. Rejsen gik så til højskolerne. Otto kom på Rødkilde og Marie på Ry, og disse ophold kom til at betyde så meget for dem begge - i deres udvikling og livet fremover.

Højskolerne var populære, og vi var 115 elever på holdet. Det var ånden og det kulturelle, der gjorde et højskoleophold værdifuldt. Vi tog af sted for at få set noget nyt, og det blev en oplevelse for livet. Vi fik lært en masse praktiske ting, men det var foredragene og begejstringen, der kom til at betyde meget for os.

Begge vendte tilbage til Fejø, og her fik pigen fra Østerby og den unge mand fra Vesterby ”kik på hinanden”. Efter brylluppet i 1910 flyttede de unge ind på den gamle Frishøjgaard, der dengang lå ”oppe ved byen” (overfor Slettervej nr 6). Men den unge landmand ønskede fremskridt - og i 1912 lod han den nye gård bygge (hvor den ligger i dag). Det var mere praktisk med bopælen midt i markerne. Stuehuset var helt nyt, men staldene var bygget af genbrug fra den gamle gård. Vi var betænkelige for prisen, siger Otto, men det må man smile af nu, for det var billigt at bygge (5.000 kr) - men det var vi bare ikke klar over dengang.

I 1910 begyndte sukkerroedyrkingen på Fejø.

Vi leverede roer til Saksøbing-fabrikken, der netop var åbnet, og det blev en god forretning. Roerne blev afskibet på roepramme i Dybvig, og af en slæbebåd trukket til sukkerfabrikken i Saksøbing. Afregningerne foregik med a`conto, og når sæsonen var slut, kom der en efterbetaling (bonus). I 1923 var de så store som ingsinde før eller siden, og det var heldigt, for da var vores charabanc (hestevogn til persontransport) gået i stykker, og vi skulle have en ny.

Men da vi så fik de mange penge i efterbetaling, besluttede vi, at vi skulle have en bil. Min svoger, Peter Albrektsen, Klokkely på Storemosevej, var også interesseret, og så tog vi en eftermiddag med ”damperen” fra Østerby havn til Bandholm og med damptoget til Maribo. Her købte vi os hver en Ford-vogn - til 2.800 kr.

Kørekortet var en nem sag, for kunne man bare køre bilen - var alt o.k.

De to biler var Fejøs første privatvogne. Året før var der kommet to biler til øen, men det var varevogne. Det var dog besværligt at få en bil med ”færgen”, for det var bare en fiskekutter, som man måtte køre bilen på tværs af, når man skulle udenfor øen.

I årene 1940 - 1945 - under 2.verdenskrig, var der ingen benzin, så alle privatbiler blev sat i garage i 5 år - og hestevognene kom igen i brug. Kun enkelte hyrevogne og lastvogne fik påmonteret en gasgenerator - så kunne de dog køre lidt - med røg og damp.

Frugtavlen på Fejø:

I ca. 1912 begyndte frugtavlen på øen. Det var en enkelt mand, der tog fat (Skafte i Østerby), og der viste sig hurtigt, at Fejø var godt egnet. Vandet omkring øen isolerer mod nattekulden om foråret. Derfor ”sættes” frugterne bedre end andre steder. I tiden derefter blev der så plantet mange frugttræer på Fejø, da indtjeningen ofte var bedre end det traditionelle landbrug.

Traktor:

Det var heldigt, at vi fik en Ferguson samtidig med, at jeg blev for gammel til at gå bag hestene og ploven. Nu kan jeg sagtens pløje hele dagen.

Fejø Sogneråd:

Jeg har siddet i sognerådet i flere perioder og været formand også. I 13 år var jeg formand for mejeriet. Det var en interessant opgave. Vi var vel 100 andelshavere dengang, men siden er det gået stærkt tilbage. Nu er der kun 63 tilbage, og besætningerne er reduceret. Jeg håber, det aldrig bliver nødvendigt at lukke mejeriet.
citat slut ”

Efterfølgende kommentarer:

Det at have mulighed for at komme på Højskole, og blive ”ekstra skolet” krævede en vis pengepung hos forældrene. Den normale skolegang var dengang ”noget simpel”. Børnene gik kun i skole hver anden dag, og 4. klasse var afgangsklassen. Da var børnene 14 år, og så blev de sendt direkte ud i arbejde. Derfor havde de unge med et Højskoleophold en større mulighed for et bedre arbejde.

Mejeriet:

I 1963 måtte man lukke andelsmejeriet, da det ikke længere var rentabelt for landmændene at have malkekøer (var bygget i 1893). I de gamle bygninger startede så mejeribestyrer Hans H. Hansen og landmændene Ejler Henriksen og Åge Hansen den populære Fejø Løgfabrik (ristede og stegte løg). Det blev øens største arbejdsplads, og landmændene var glade for at dyrke de mange løg, som var en god forretning for dem. De gamle ”eddikekasser” stammer alle fra den tid, hvor de blev brugt til at samle løgene op i. Selvom de er over 50 år gamle, er de stadig meget populære på øen, bruges bl.a. til reoler m.m. Disse kasser stammer egentlig fra Heidelberg-eddikefabrikken i København, men da de overgik til plastkasser, blev trækasserne kasseret. Ved et tilfælde opdagede en gammel øbo dem, hvorefter de blev kørt til Fejø, når Løgbilen (salgsvogn) alligevel var i København, eller med øens vognmænd.

Efter Løgfabrikken var der et par andre produktioner der. En af dem var bygningen af ”Luftpudebåden”. Da den blev sat i vandet i Sletteren viste det sig desværre, at den ikke kunne sejle, og det store projekt blev droppet. Derefter overtog kommunen pladsen, og de fleste bygninger blev nedrevet. Dog ikke Løghallen, som vejmanden nu bruger til sine maskiner.

På denne plads er samtidig udstillet ”Fejøs Gamle Vejtromle”, som er blevet flot istandsat. Den er fra 1930. Indgår i Fejø Museums samling